

Senest oppdatert: 24.11.2020

INNLEDNING

Den tverrfaglige nevroutdanningen har til hensikt å gi en bred, kunnskapsbasert og praksisnær videreutdanning for nevrofeltet. «Nevrofeltet» er et løst begrep som antas benyttet med litt ulik betydning i ulike fagmiljøer, men når det gjelder barn og unges psykiske helse og utvikling handler dette enkelt sagt om barn og unge med medfødte vansker eller disposisjoner for vansker som på en eller annen måte kobles til hjerneorganiske forhold.

Nevrofeltet er tradisjonelt tydelig representert i RBUPs kurs- og utdanningsportefølje. RBUP Sør-øst tilbød i perioden 2002-2012 en tverrfaglig videreutdanning innen nevrofeltet under ledelse av studieleder og nevropsykolog Anne-Grethe Urnes. Interessen for utdanningstilbudet var jevnt høy, og utdanningstilbudet ble positivt evaluert. Omfanget var 32 kursdager fordelt over to år, og rettet seg mot pedagoger, psykologer, leger og sosionomer.

I dag kjenner vi ikke til noe annet videreutdanningstilbud i Norge som retter seg spesifikt inn mot barn og unge med nevroutviklingsforstyrrelser, utover mindre bolker som tar opp dette i profesjonsforeningenes spesialistutdanninger. Her mangler også en tverrfaglig plattform, noe som kan være uheldig da det er tverrfaglig samarbeid som er den ønskede og faktiske realiteten ute i tjenestene.

Nevroutviklingsforstyrrelser utgjør en stor andel av de vanskene som det søkes hjelp for både i førstelinjetjenesten og spesialisthelsetjenesten, og flere av tilstandene har på kort tid vist stor økning i forekomst. Utrednings- og behandlingsarbeid med denne gruppen stiller krav til spesialisert kompetanse. Viktige stikkord i denne sammenhengen er test- og utredningskompetanse, tverrfaglig og tverretattlig samhandlingskompetanse, gjenkjenningskompetanse og evne til å tilrettelegge og optimalisere behandling og tiltak. Videre er det dokumenterte problemer knyttet til uønsket variasjon i utrednings- og behandlingstilbud mellom ulike fagmiljøer, noe som peker i retning av behov for systematisk kompetanseheving i fagfeltet.

Det overordnede målet for RBUP er å styrke kvaliteten i tjenestene innen psykisk helse for barn og unge på alle nivåer av helsetjenestene. Det faglige fundamentet i dette skal være kunnskapsbasert praksis. Utrednings-, behandlings- og tiltaksarbeid knyttet til unge med nevroutviklingsforstyrrelser utgjør en stor andel av arbeidsoppgavene i tjenestene, og RBUP vil med denne videreutdanningen møte kunnskaps- og kompetansebehovet som følger av dette.

Formålet med en tverrfaglig nevroutdanning er å bedre kvaliteten innen nevrofeltet i aktuelle tjenester. Utdanningen vil komplementere de frittstående kursmodulene Nevromodul 1 og 2, som er åpne for et bredt tverrfaglig publikum, da nevroutdanningen vil representere en mer spisset dybdekompetanse som bygger på mer effektive praksisendrende elementer enn rene kursrekker kan oppnå.

MÅLGRUPPE

Målgruppen er fagpersoner som jobber med nevroutviklingsforstyrrelser i førstelinjetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Studiet er en frittstående videreutdanning som må bygge på en relevant grunnutdanning som kvalifiserer for arbeid med barn og unge med nevroutviklingsforstyrrelser. En sentral metode i studiet er bruk av psykometriske tester som krever testkompetanse, og grunnleggende testkompetanse forutsettes som hovedregel. Psykologer har testkompetanse fra sin grunnutdanning, mens enkelte mastergrader i pedagogikk gir en avgrenset testkompetanse. Leger har ikke testkompetanse, men har en viktig rolle i nevrofeltet og nevroutdanningen da de har en avgjørende rolle i både utredning og behandling av barn og unge med nevroutviklingsforstyrrelser. Psykologer, pedagoger med testkompetanse og leger er profesjonene som nevroutdanningen i utgangspunktet retter seg mot. Andre fagpersoner kan søke om inntak etter særskilt vurdering.

I tillegg til profesjonstilhørighet stilles krav til relevant praksis ved innsøkingstidspunktet og under utdanningsløpet. Det er vesentlig at studentene har tilgang til relevant praksis og en saksportefølje som i tilstrekkelig grad inneholder nevrorelaterte problemstillinger for å få utbytte av utdanningen. Når det gjelder krav til lengde på aktuell erfaring før inntak på studium stilles det ikke spesifikke krav, da fagpersoner med tillagte oppgaver innen fagfeltet raskt vil få behov for, og kunne ta i bruk, den kunnskapen de tilegner seg i studiet. Søkerens erfaringslengde vil likevel kunne bli tillagt vekt ved en eventuell høy innsøking til studiet for å sette sammen et studentkull med adekvat variasjon i erfaringslengde.

OPPTAKSKRAV

Følgende profesjoner er kvalifisert til å søke inntak på studiet:

- Psykologer med profesjonsstudiet i psykologi (cand.psychol.)
- Pedagoger med utvalgte mastergrader (cand.paed. [ped.psyk.], cand.paed.spes. (UiO), master spes.ped., master ped. [ped.psyk. UiO]) som gir grunnleggende testkompetanse.
- Leger
- Det kan åpnes for særskilt vurdering av søkere med annen profesjonsbakgrunn som har tilegnet seg relevant testkompetanse på universitets- eller høyskolenivå og relevant praksisbakgrunn.

Følgende krav til praksis er gjeldende for å søke inntak på studiet:

- Studentene må ved innsøkingstidspunktet ha en vesentlig andel saker som omhandler nevroproblematikk og utføre utrednings- og behandlingsoppgaver knyttet til disse. Studentens nærmeste leder må forplikte seg i kontrakt til at studentene skal bli tildelt slike saker i utdanningsperioden, samt at det må legges til rette for at prosjektoppgaven kan og ønskes gjennomført av ledelsen.

KUNNSKAP

Inngående kjennskap til:

- Kunnskapsgrunnlaget for nevroutviklingsforstyrrelser og tilgrensende tilstander
- Hjernens normalutvikling – strukturer og prosesser
- Diagnostikk av nevroutviklingsforstyrrelser og overordnede perspektiver på diagnostikk
- Differensialdiagnostikk, komorbiditet og følgetilstander med fokus på nevroutviklingsforstyrrelser og psykososiale belastninger
- Biopsykososial forståelsesmodell som rammeverk for forståelse av miljø, familie, samfunn som kontekst for nevroutviklingsforstyrrelser
- Psykometri og nevropsykologisk testmetodikk – hensiktsmessig bruk i klinisk praksis og tolkning av testresultater
- Kunnskapsgrunnlaget for tiltak og behandling av nevroutviklingsforstyrrelser

FERDIGHETER

Å kunne:

- Bruke og tolke relevante tester og kartleggingsverktøy
- Gjøre gode funksjonsvurderinger
- Utføre diagnostikk i praksis – differensialdiagnostikk, komorbiditet, følgetilstander
- Bruke observasjon som metode i diagnostikk og tiltaksplanlegging
- Dokumentere, formidle og rapportere utredningsresultater til pasienter, pårørende og barnets nærmiljø
- Lage kasusformuleringer og behandlings-/tiltaksplan med konkrete føringer for tiltak
- Gi psykoedukasjon til pasienter og pårørende
- Formidle videre den tilegnede kunnskapen til kollegaer og andre som jobber med pasientgruppen i form av kurs, veiledning og/eller systemarbeid
- Gjennomføre intervensjoner på barn og unges oppvekst- og læringsarenaer

GENERELL KOMPETANSE

Studenten har etter endt utdanning:

- Utrednings- og behandlingskompetanse for pasienter med nevroutviklingsforstyrrelse
- Kompetanse til å planlegge, lede og gjennomføre tiltak i barnets oppvekst- og opplæringsarenaer – barnehage, skole og hjem
- Evne og kunnskap til å formidle nevrorelatert kunnskap til andre i eget fagmiljø, pasienter, pårørende og annet nettverk

STUDIETS INNHOLD OG OPPBYGNING

Videreutdanningen er en tverrfaglig utdanning innen nevrofeltet. Nevrofeltet defineres i denne sammenhengen som bestående av følgende fagområder:

- Nevroutviklingspsykologi
- Nevroutviklingsforstyrrelser
- Nevropsykologi
- Nevropsykiatri
- Nevropedagogikk

Dette betyr i praksis at studiet tar for seg barn og unges utvikling og utviklingsforstyrrelser med fokus på hjernens rolle. Implisitt i dette ligger et fokus på barnets medfødte eller hjerneorganisk relaterte utgangspunkt for utvikling, psykisk helse og funksjon. Det vil naturligvis være et hovedfokus på forstyrrelser og avvik fra normal utvikling, da dette er utgangspunktet for barn, unge og deres pårørende som søker kontakt med hjelpeapparatet.

«Utdanning» forstås i denne videreutdanningen som en vesentlig videre og grundigere prosess enn å delta på en kursrekke. Det å gjennomføre en utdanning innebærer et betydelig selvstendig ansvar for å nå de målene som er definert av utdanningen, og ved dette få godkjent gjennomført studium. I bunn ligger læringsmålene bestående av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som anført i denne studieplanen. Videre forutsettes en utviklingsprosess som går utover stringente læringsmål, men som på et vanskeligere definerbart nivå innebærer en utvikling mot en tryggere, mer reflektert, nyansert og velbegrunnet atferd og holdning i møtet med pasienter og deres pårørende. Utdanningens konkrete elementer er en hjelp til studenten for å nå disse målene. Det er et selvstendig ansvar for studenten å faktisk nå disse målene på en måte som er tilpasset eget utgangspunkt, behov og læringsstil.

Overordnet består videreutdanningen av følgende hovedelementer:

- Kursdager (undervisning i nevromodul og tverrfaglig gruppe)
- Profesjonsgrupper (undervisning og/eller drøfting i mindre grupper)
- Veiledningsgrupper (veiledning på studentenes konkrete problemstillinger og pågående saker)
- Selvstudium (lesing av pensum, e-læring, forberedelser av innlegg/kasus på samlingene)
- Skriftlige arbeider (refleksjonsnotater, dokumentasjonsarbeid)
- Kompetansehevingsarbeid på egen arbeidsplass eller hos relevant samarbeidspartner (internundervisning eller ekstern undervisning)

I det følgende vil utdanningselementene bli presentert nærmere.

ÅPNE KURSDAGER OG UNDERVISNING I TVERRFAGLIG GRUPPE

Videreutdanningen bygger videre på kursrekkene Nevromodul 1 og 2, og integrerer disse kursrekkene som en del av selve utdanningen. Disse kursrekkene har et omfang på til sammen 8 hele dager. På disse kursdagene vil studentene møte andre fagfolk innen feltet, og dagene vil i praksis fungere som grunnleggende innføring i de ulike fagområdene. Dagene vil bli etterfulgt av undervisning i tverrfaglig gruppe, som er forbeholdt videreutdanningens studenter. Her vil undervisningen gå mer i dybden og ha

et mer interaktivt preg. Kasusdrøftinger vil være aktuelt i alle undervisningsformene, men i tverrfaglig gruppe vil dette være prioritert og vektlagt, og alle studenter vil ha arbeidskrav om fremlegg av kasus i tverrfaglig gruppe eller profesjonsgruppe.

PROFESJONGRUPPE

De ulike profesjonene (leger, psykologer, pedagoger) vil dele seg i ulike profesjonsgrupper i deler av tiden på hver samling. Det vil være egen gruppelærer for hver enkelt profesjon. I praksis vil profesjonsgruppene ofte bestå av fagpersoner med ulike tjenestesteder som godt kan være på ulike linjenivåer (f.eks. kommune og spesialisthelsetjeneste). Disse vil selvfølgelig ha noe ulike behov, erfaringsbakgrunner og problemstillinger i sin arbeidssituasjon. Vurderingen er imidlertid at kjennskap og samhandling på tvers av linjer og arbeidsteder i en utdanningskontekst er et speilbilde av virkeligheten slik den oppleves for barn og unge som kommer i kontakt med hjelpetjenestene. Dette taler for at læringseffekten som ligger i en slik organisering av gruppene (på tvers av linje og tjenestested) er å foretrekke, selv om det også kan by på utfordringer som må håndteres i profesjonsgruppen. For øvrig er det viktig å ha profesjonsdelte grupper da det på en rekke områder eksisterer ulikheter i rolle og ansvarsområde både på juridisk og konvensjonelt plan. Disse må også adresseres i en videreutdanning, og vil primært bli behandlet i profesjonsgruppene.

VEILEDNINGSGRUPPE

Veiledningsgruppene består kun av studenter av egen profesjon, og vil bli tildelt veileder (spesialist) av egen profesjon. Fagforeningenes krav til størrelse på gruppen og kompetanse på veileder og veilander vil bli etterlevd, slik at veiledningen man deltar på vil kunne bli godkjent som tellende veiledning i eventuelle parallelle eller senere spesialiseringløp i regi av de enkelte profesjonsforeningene. Det vil bli tatt hensyn til geografiske forhold og reiseavstand når gruppene settes sammen. Videoveiledning vil kunne være aktuelt i deler av veiledningstiden, men i tillegg vil det vurderes å opprette desentraliserte veiledningsgrupper hvor veileder reiser ut der hvor dette lar seg gjennomføre. Den enkelte student skal totalt ha 60 timer veiledning. Dette organiseres som 10 dager med veiledningsgruppe, og er i gjennomsnitt 2,5 dager per semester. Tematisk innhold i veiledningen vil ta utgangspunkt i de problemstillinger studentene bringer med seg inn i gruppen fra egen praksis. Dette vil blant annet kunne være spørsmål knyttet til utredning og behandling av barn og unge med nevroutviklingsforstyrrelser, rolle internt og eksternt på eget arbeidssted, etiske problemstillinger, relevante juridiske og faglige retningslinjer og veiledere samt faglige og teoretiske spørsmål fra berørte fagfelt. Som i annen veiledning vil den enkelte students individuelle prosess og utvikling som behandler og fagperson være sentralt å understøtte i veiledningsprosessen. Gruppeformatet vil åpne for - og kreve av den enkelte deltaker - en konstruktiv samskapingsprosess med aktiv deltakelse i gruppen både i forhold til egne og andres saker og problemstillinger.

SKRIFTLIG ARBEID

Videreutdanningen har som eksplisitt mål å være praksisorientert og praksisnær. Det vil derfor kreves skriftlige arbeider som ligger tett opp til de skriftlige arbeidene som kreves av den enkelte studenten i sin praksis.

Følgende skriftlige arbeider skal leveres og godkjennes:

- For ansatte i spesialisthelsetjeneste og andre utredningsinstanser: Utredningsrapport med dokumentasjon av alle utredningstiltak og drøfting av tiltak og behandling, enten som ett skriftlig arbeid eller oppdelt i utredningsrapport og behandlings-/tiltaksplan
- For ansatte i PPT: Sakkyndig vurdering som både beskriver en full utredning av barnets vansker, dokumenterer alle kartleggingstiltak og beskriver føringer for individuell opplæringsplan eller annen tilpasset opplæring
- Presentasjon og refleksjonsnotat knyttet til prosjektoppgave (se nærmere beskrivelse av prosjektoppgave lenger ned). Prosjektet skal også presenteres for kullet på siste samling, men det skriftlige arbeidet skal godkjennes på forhånd
- Refleksjonsnotater knyttet til lesing av pensum og undervisning på samlingene

SELVSTENDIG ARBEID MELLOM SAMLINGENE

Mellom samlingene forutsettes en del arbeid. Det anbefales at pensum for den aktuelle samlingen er arbeides med i forkant og etterkant av samlingen. Videre vil det være nødvendig å sette av tid til å forberede kassufremlegg, forberede og gjennomføre prosjektoppgave samt skrive refleksjonsnotater.

PROSJEKTOPPGAVE

Et viktig ferdighetsmål i utdanningen er videreformidling av den kunnskap studenten tilegner seg i videreutdanningen til andre fagpersoner. Dette kan være kollegaer på eget arbeidssted, men også relevante samarbeidspartnere som inngår i tiltaks- og behandlingsskjeden rundt barnet med nevroutviklingsforstyrrelse. Dette er en viktig ferdighet da de fleste fagfolk som i vid forstand jobber med barn og unges psykiske helse jevnlig vil komme i kontakt med barn med disse vanskene. Det er derfor avgjørende for den totale kvaliteten i tilbudet til barn med disse tilstandene at fagfolk med nevroutdanningen er i stand til å kontinuerlig videreformidle og sette samarbeidspartnere i stand til å gjenkjenne, gjøre grunnleggende tiltak og henvise disse barna til rett instans.

Av den grunn er utdanningens største selvstendige arbeid en prosjektoppgave som skal møte dette behovet for formidling av fagkunnskap til samarbeidende fagmiljøer internt eller eksternt.

Prosjektoppgaven kan for eksempel være å utvikle og gjennomføre en undervisningsøkt, men kan også være et systemarbeid som for eksempel utvikling og implementering av rutiner / behandlingsslinjer, manualer eller veiledende dokumenter til aktiv bruk i tiltaks- og behandlingsarbeid. Andre prosjekter kan også godkjennes så fremt de er i tråd med de ovenfor beskrevne intensjonene med oppgaven.

Prosjektoppgaven skal godkjennes senest innen tredje samling er avsluttet, og en skriftlig prosjektbeskrivelse skal godkjennes av studieledelsen. Prosjektbeskrivelsen må i forkant være forankret hos studentens nærmeste leder i den forstand at leder godkjenner at et slikt prosjekt skal gjennomføres med de eventuelle praktiske konsekvenser dette måtte få. Prosjektbeskrivelsen skal beskrive at slik

avklaring er foretatt, og hva utfallet av dette ble. Selve prosjektet må gjennomføres i tide til at prosjektpresentasjon og refleksjonsnotat kan sendes inn senest to uker før samling 8.

ARBEIDSKRAV

Tabellen nedenfor viser en kronologisk oversikt over studentenes arbeidskrav i tillegg til oppmøte på samlingene og i veiledningsgruppene. Lesing av pensum inngår ikke i tabellen da dette er en kontinuerlig oppgave, og er knyttet til skriving av refleksjonsnotat.

Tidspunkt	Oppgave
Før samling 1	-Lese studieplan -Påbegynne lesning av pensum for samling 1
Før samling 2	-Innlevering av refleksjonsnotat knyttet til pensum for samling 1
Før samling 3	-Innlevering av refleksjonsnotat knyttet til pensum for samling 2 -Levere prosjektbeskrivelse for prosjektoppgaven
Før samling 4	-Innlevering av refleksjonsnotat knyttet til pensum for samling 3
Før samling 5	-Innlevering av refleksjonsnotat knyttet til pensum for samling 4 -Innlevering av utredningsrapport eller sakkyndig vurdering
Før samling 6	-Innlevering av refleksjonsnotat knyttet til pensum for samling 5
Før samling 7	-Innlevering av refleksjonsnotat knyttet til pensum for samling 6
Senest to uker før samling 8	-Gjennomføre prosjektoppgave -Forberede fremlegg av presentasjon av prosjektoppgave og sende inn refleksjonsnotat og presentasjon
Ikke fastsatt tidspunkt	-Kasusfremlegg i tverrfaglig gruppe eller profesjonsgruppe

FRAVÆRSREGLER

Det er krav om 80% oppmøte til samlinger på RBUP. For veiledning føres eget regnskap over tilstedeværelse, og kravet om 60 timer kan ikke fravikes. Tilstedeværelse regnes per semester. Fravær inntil 30% kan kompenseres etter avtale med gruppelærer og studieleder.

SENSUR

Utdanningens skriftlige arbeider vurderes som godkjent eller ikke godkjent. Studentene må levere alle obligatoriske skriftlige arbeider, presentere minst ett kasus og holde presentasjon på siste samling for å få godkjent videreutdanningen.

STUDIETS EMNER OG PENSUM

Studiets emner og pensum presenteres her i detalj. Emnene presenteres i den rekkefølgen de behandles i de ulike samlingene på RBUP. For hver samling er læringsmålene presentert først, presentert som kunnskaps- og ferdighetsmål, samt generell kompetanse forstått som det overordnede sluttresultatet av opplæringen. Videre presenteres programmet for de enkelte samlingene med tematisk hovedinnhold og form på undervisning. «Åpen kursdag» betyr at kursdagen også er åpen for fagpersoner som har meldt seg på kurs i nevromodul 1 og 2, men som ikke er studenter i videreutdanningsprogrammet. «Lukket kursdag» er kun for videreutdanningens studenter, altså en tverrfaglig gruppesamling, med forelesning som primær undervisningsform. Det legges imidlertid opp til en interaktiv undervisningsform med fortløpende dialog mellom studentene og foreleser / kursleder. Ellers inngår tverrfaglige gruppesamlinger (hele kullet samlet) og profesjonsgrupper i kullsamlingsdager med variabelt innhold og undervisningsform, hvor også kasusfremlegg fra studentene inngår.

SAMLING 1 - NORMALUTVIKLING OG NEVROUTVIKLINGSFORSTYRRELSER

KUNNSKAP

- Nevropsykologisk normalutvikling
- Hjernens modningsprosess frem til voksen alder
- Vanlige avvik fra nevropsykologisk normalutvikling
- Nevroutviklingsforstyrrelser – begrepets betydning og forskningsbasert kunnskap om tilstandene som inngår i begrepet
- Komorbiditet og samsykelighet ved nevroutviklingsforstyrrelser
- Diagnosesystemene ICD og DSM
- Betydningen av arv og miljø som årsaksfaktorer og modulerende faktorer ved nevroutviklingsforstyrrelser
- Biologiske rytmer: søvn, ernæring, hormonsystem

FERDIGHETER

- Vurdering av nevroutviklingsmessig status hos barn og ungdom
- Gjenkjenning av tegn på nevroutviklingsforstyrrelse og komorbide tilstander
- Diagnostisering av nevroutviklingsforstyrrelser
- Differensialdiagnostisk vurdering mellom ulike nevroutviklingsforstyrrelser
- Differensialdiagnostisk vurdering mellom nevroutviklingsforstyrrelser og andre psykiske lidelser
- Benytte biopsykososial forståelsesmodell i utredning og behandling

GENERELL KOMPETANSE

- Grunnlagsforståelse for nevrofeltet som kan anvendes i praktisk arbeid med barn og unge med nevroutviklingsrelaterte vansker i alle nivåer av helsetjenestene

PROGRAM

DAG 1: ÅPEN KURSDAG

«Nevroutviklingspsykologi – hjernens normalutvikling, utvikling av kognitive funksjoner, biologiske rytmer»

DAG 2: ÅPEN KURSDAG

«Nevroutviklingsforstyrrelser – kompleksitet og overlapp i årsak og symptombilde»

DAG 3: KULLSAMLING

Tverrfaglig gruppesamling

- Bli kjent med kullet
- Informasjon om videreutdanningen: studiekraft, tidsplan, aktiviteter mellom samlingene, veiledningsgruppen, pensum, skriftlige arbeider
- Introduksjon av prosjektoppgave / kunnskapsformidlingsprosjekt på egen arbeidsplass

Profesjonsgruppesamling

- Oppstart i profesjonsgruppe med gruppelærer
- Informasjon om profesjonsgruppene: arbeidsform, tematisk innhold, oppgaver, veiledning og veiledningsgruppene
- Tema: Hva er min profesjons særegne bidrag, hvordan går dette inn i tverrfaglig arbeid?

PENSUM

SAMLING 2 - TESTKURS

KUNNSKAP

- Psykometri – grunnlagsforståelse for bruk av tester i praksis
- Anvendelighet og begrensninger ved bruk av testresultater i ulike kontekster (diagnostikk, funksjonskartlegging, planlegging av tiltak, sakkyndighet)
- Forståelse av testresultaters rolle sammenholdt med andre undersøkelsesmetoder
- Intelligens og kognitive funksjoner – teorier, modeller og forskningsgrunnlag
- Metoder for tolkning av testresultater generelt og ved bruk av de hyppigst brukte testene

FERDIGHETER

- Kunne velge tester basert på egen arbeidskontekst og aktuell problemstilling
- Kunne tolke testresultater og formidle disse på en forståelig måte til ulike mottakere
- Kunne bidra inn i diagnostiske vurderinger hvor tester er en relevant kunnskapskilde
- Kunne utarbeide utredningsrapport og tiltak som følger av utredningen
- Kunne utarbeide kasusformulering og behandlings-/tiltaksplan etter endt utredning

GENERELL KOMPETANSE

- Gjennomføre, tolke og utarbeide vurderinger og praktiske tiltak/behandling for barn og unge hvor testmetodikk inngår som en del av beslutningsgrunnlaget

PROGRAM

DAG 1: LUKKET KURSDAG

«Testing av barn og ungdom»

DAG 2: LUKKET KURSDAG

«Testing av barn og ungdom»

DAG 3: KULLSAMLING

Tverrfaglig gruppesamling

- Presentasjon av kasus og eksempel på utredningsrapport fra kurslederne
- Presentasjon av kasus fra studenter og drøfting i plenum

Profesjonsgruppesamling

- Psykologer: fordypningsundervisning om testene Nepsy-II og D-KEFS
- Pedagoger: fordypningsundervisning om testen CELF-IV
- Leger: fordypningsundervisning om legeundersøkelse, M-ABC og orienterende nevrologisk undersøkelse

PENSUM

SAMLING 3 – ADHD, KONSENTRASJONSVANSKER OG URO

KUNNSKAP

- Konsentrasjonsvansker og uro i normalutvikling hos barn og unge
- Konsentrasjonsvansker og uro som symptom på ulike psykiske lidelser
- ADHD: symptomer, diagnostikk, årsaker, tidlige tegn, behandling og tiltak
- Overlapp med tilgrensende tilstandsbilder og komorbiditet
- Kjennskap til kunnskapsgrunnlaget for tiltak og behandling ved ADHD

FERDIGHETER

- Skille ADHD fra andre tilstander med lignende symptomer
- Gjøre brede vurderinger som får frem alle relevante nyanser i tilstandsbildet
- Gjennomføre psykoedukative tiltak ved ADHD
- Tilby veiledning til skole og foreldre ved ADHD
- Planlegge og gjennomføre kunnskapsbaserte tiltak og behandling ved ADHD i samarbeid med andre tjenester og profesjoner

GENERELL KOMPETANSE

- Utrede barn og unge med konsentrasjonsvansker og uro samt planlegge og gjennomføre tiltak og behandling

PROGRAM

DAG 1: ÅPEN KURSDAG

«Konsentrasjonsvansker og uro. Utredning, behandling og tiltak.»

DAG 2: LUKKET KURSDAG

- Tidlige tiltak i førskolealder – hvilke tiltak er aktuelle for å komme inn tidlig?
- Kunnskapsgrunnlaget for relevante behandlingsprogrammer og overordnede prinsipper i disse med hovedfokus på: PMT-O, DUÅ, New Forest Parenting Program, PALS, TIBIR, arbeidsminnetrening, ART
- Kort orientering om: MST, funksjonell familieterapi, nevrofeedback
- Følgevaner / tilleggsvaner: mat, søvn, lærevansker, sekundære psykiske lidelser
- Alvorlig skolefravær og skolevegning
- Psykososiale stresslidelser versus / i kombinasjon med ADHD

DAG 3: KULLSAMLING

Tverrfaglig gruppesamling (halv dag)

- Presentasjon av kasus fra studenter og drøfting i plenum
- Testingens rolle i utredning av ADHD
- Medikamentell behandling

Profesjonsgruppesamling (halv dag)

- Leger: fordypningsundervisning om legeundersøkelse som ledd i utredning av ADHD, rolle i den diagnostiske beslutningsprosessen, vurdering og iverksettelse av medikamentell behandling samt deltakelse i øvrige behandlingstiltak
- Psykologer: fordypningsundervisning om tester som undersøker oppmerksomhetsfunksjoner mer detaljert, foreldreveiledning, spesialistrollen i psykisk helsevern, ansvar for diagnostiske beslutninger
- Pedagoger: fordypningsundervisning om tester som undersøker oppmerksomhetsfunksjoner mer detaljert, tiltak i skole og barnehage, foreldreveiledning, veiledning av skole og barnehage.

PENSUM

SAMLING 4 – AUTISME

KUNNSKAP

- Tegn på autismspekterforstyrrelse og avvik fra normalutvikling
- Diagnosesystemenes definisjon av autismspekterforstyrrelser
- Sentrale teorier og modeller innen autismspekteret
- Grad av intellektuell funksjonsnedsettelse og språkforstyrrelse hos pasienter med autismspekterforstyrrelse
- Prinsipper for tiltak og behandling

FERDIGHETER

- Kompetanse til å gjenkjenne tegn på autismspekterforstyrrelse
- Gjøre brede vurderinger som får frem alle relevante nyanser i tilstandsbildet
- Planlegge og gjennomføre kunnskapsbaserte tiltak og behandling ved autisme i samarbeid med andre tjenester og profesjoner
- Gjennomføre psykoedukative tiltak ved autismspekterforstyrrelse
- Tilby veiledning til barnehage, skole og foreldre ved autismspekterforstyrrelse

GENERELL KOMPETANSE

- Utrede barn og unge med autismspekterforstyrrelse samt planlegge og gjennomføre tiltak og behandling

DAG 1: ÅPEN KURSDAG

«Autismspekterforstyrrelser – utredning, behandling og tiltak»

DAG 2: LUKKET KURSDAG

- Utredning av autismspekterforstyrrelser med vekt på utredningsverktøyene ADI/3DI/ADOS
- Generelle prinsipper for miljøtilrettelegging og kompenserende tiltak ved ASF. Det tas utgangspunkt i hovedvanskene: eksekutive funksjonsvansker, mentaliseringsvansker og svikt i sentral koherens. Stressbegeret som pedagogisk og modell og utgangspunkt for planlegging av tiltak. Skolefravær og -vegring – særskilte forhold knyttet til autisme. Konkretisering av tiltakene – hva er en autismevennlig skole og barnehage?
- Tiltak og behandling: behandling og tiltak med metoden EIBI, PRT, Early Denver Social Model, Teacch
- Vanlige følgetilstander ved ASF: vansker med mat, søvn, hygiene og ADL, lærevansker og psykiske lidelser

DAG 3: KULLSAMLING

Tverrfaglig gruppesamling (halv dag)

- Bruk av testmetodikk for funksjonskartlegging og klassifisering av autisme (språk og intellektuell fungering), vurdering av adaptive ferdigheter og funksjonsnedsettelse
- Presentasjon av kasus fra studenter og drøfting i plenum

Profesjonsgruppesamling (halv dag)

- Leger: fordypningsundervisning om legeundersøkelse som ledd i utredning av autisme, rolle i den diagnostiske beslutningsprosessen, vurdering av henvisning til årsaksutredning, medikamentell behandling
- Psykologer: fordypningsundervisning om tester som undersøker sosial persepsjon og nevropsykologiske funksjonsområder i detalj, vurdering av evnenivå, spesialistrollen i psykisk helsevern, ansvar for diagnostiske beslutninger, foreldreveiledning
- Pedagoger: fordypningsundervisning om tiltak i skole og barnehage (særlig EIBI), språkutredning, foreldreveiledning, veiledning av skole og barnehage

PENSUM

SAMLING 5 – INTELLEKTUELL FUNKSJONSNEDSETTELSE OG GENERELLE LÆREVANSKER, SPRÅKLIG UTVIKLINGSFORSTYRRELSE, NONVERBALE LÆREVANSKER

KUNNSKAP

- Intellektuell funksjonsnedsettelse (psykisk utviklingshemning)
 - Kjennetegn og avvik fra normal utvikling
 - Årsaker
 - Diagnosekriterier
 - Differensialdiagnoser og komorbide tilstander
 - Diagnostisering av atferdsvansker ved intellektuell funksjonsnedsettelse – kjennskap til vanlig praksis i bruken av disse diagnosekodene i fagfeltet
 - Relevante tester og kartleggingsverktøy
 - Prognose og presentasjon av vansker gjennom utviklingsforløpet
 - Subkliniske tilstander (generelle lærevansker)
 - Sekundærvansker og funksjonsvansker i nærmiljø, skole, utdanning og arbeidsliv
 - Hovedprinsipper for tiltak og behandling
 - Regelverket for samtykkekompetanse og bruk av tvang / makt
 - Samtykkekompetanse og bruk av tvang / makt – kjennskap til regelverk
- Språklig utviklingsforstyrrelse
 - Kjennetegn og avvik fra normal utvikling
 - Ulike varianter av språkforstyrrelse
 - Årsaker
 - Diagnosekriterier
 - Relevante tester og kartleggingsverktøy
 - Prognose og presentasjon av vansker gjennom utviklingsforløpet
 - Lese- og skrivevansker
 - Tilhørende funksjonsvansker og sekundære vansker
 - Hovedprinsipper for tiltak og behandling
- Nonverbale lærevansker
 - Kjennetegn og avvik fra normal utvikling
 - Årsaker
 - Forhold til tilgrensende tilstander
 - Funksjonsvansker i hverdagen
 - Hovedprinsipper for tiltak og behandling

FERDIGHETER

- Stille diagnose eller medvirke til å stille diagnose på akse 2 og 3 i multiaksialt klassifikasjonssystem
- Kunne bruke og tolke aktuelle tester for utredning: Wechsler-testene, Bayley, CELF, Språk 6-16, Vineland, Logos, ABAS, PEP
- Evne å skille mellom normalutvikling og avvikende utvikling i utvikling av global kognitiv funksjon, og kunne reflektere kritisk over vurderingsbias som oppstår når man jobber med selekterte grupper barn innenfor en avgrenset del av normalfordelingskurven

- Kjenne begrensningene i bruk av tester for å gjøre gode vurderinger, og inneha kompetanse til å benytte alternative og supplerende metoder for å gjøre diagnostiske vurderinger og funksjonsvurderinger
- Vektlegge adaptive ferdigheter mer enn IQ-skåre
- Kunne vurdere eller få utført samtykkekompetanse i sin arbeidskontekst
- Gjøre brede vurderinger som får frem alle relevante nyanser i tilstandsbildet
- Utarbeide og planlegge tiltak og behandling
- Gjennomføre psykoedukative tiltak
- Tilby veiledning til skole og foreldre

GENERELL KOMPETANSE

- Utrede barn og unge med intellektuelle funksjonsnedsettelse, språklig utviklingsforstyrrelse og nonverbale lærevansker, samt planlegge og gjennomføre tiltak og behandling

PROGRAM

DAG 1 – ÅPEN KURSDAG

«Intellektuell funksjonsnedsettelse / psykisk utviklingshemning, språklig utviklingsforstyrrelse og nonverbale lærevansker. Utredning, behandling og tiltak.»

DAG 2 – LUKKET KURSDAG: INTELLEKTUELL FUNKSJONSNEDETTTELSE / PSYKISK UTVIKLINGSHEMNING

Undervisning i tverrfaglig gruppe

- Fordypning i metoder for utredning og tilrettelegging / tiltak / behandling
- Vurdering av validitet av testresultater hos barn med omfattende vansker og funksjonsnedsettelse
- Testing av grenser og nødvendige avvik fra standardiserte testadministrasjoner: testing av grenser, tilrettelegging av testsituasjon, bruk av testbatterier utenfor standard normeringsintervall, bruk av klinisk skjønn
- Alternative tilnærminger til testing for å vurdere utviklingsnivå hos de yngste og svakest fungerende: Bayley, PEP, observasjon, kartlegging av ferdigheter, komparentopplysninger, observasjon av lek og samspill
- Differensialdiagnostikk ved svak generell fungering når det er andre årsaker enn global kognitiv svikt – f.eks. autisme, omfattende ADHD, store sensomotoriske vansker eller kommunikasjonsvansker
- Utvidet nevropsykologisk vurdering ved intellektuelle funksjonsnedsettelse: Øke forståelse for kjernevanskene og gi kunnskap om kognitive styrker og svakheter. Gi mer presist grunnlag for utarbeidelse av tiltak og tilrettelegging.
- Kartlegging av adaptiv atferd: Vineland og ABAS
- Juridiske aspekter ved psykisk utviklingshemning
- Kasus

Profesjonsgruppesamling

- Egen profesjons rolle og ansvar overfor pasientgruppen
- Forventningsbias i utredninger – egen og andres forventninger og ønske om å stille diagnose, og hvordan dette farger vurderinger vi gjør

- Komplekse / multimorbide tilstander med interagerende vansker – problemstillinger knyttet til diagnostikk og vurderinger
- Kommunikasjon overfor pasienter, pårørende og systemet rundt barnet med utviklingsforstyrrelse – hvordan kommunisere om vanskene på en forståelig og dekkende måte?
- Uenigheter og konfliktlinjer i og mellom fagmiljøer

DAG 3 – LUKKET KURSDAG: SPRÅKLIG UTVIKLINGSFORSTYRRELSE

Tverrfaglig gruppesamling

- Differensialdiagnostikk opp mot autisme og nonverbale lærevansker
- Pragmatiske språkvansker
- Lave språkferdigheter og mer normale / gode ferdigheter på andre områder – skjeve funksjonsprofiler – konsekvenser av dette på ulike utviklingstrinn
- Vurdering av språk ved andre hovedtilstander og som ledd i utredning av andre tilstander
- Bruk av smale testvurderinger av språk i evneprøvene og behov for supplerende testing
- Tester: Reynell for de svakeste/minste, CELF, språkskalaer på Bayley (enklere materiale), Nepsy-II språktester, nonsensord fra Nepsy-I, Språk 6-16
- Treningsopplegg / tiltak for barn med språkvansker
- Psykiske vansker sekundært til språkvansker
- Dysleksi / lese- og skrivevansker
- Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)
- Kasus

Profesjonsgruppesamling

- Leger: aktuelle kartleggingsverktøy ved språkvansker
- Psykologer og pedagoger: bruk av testbatteriet CELF, Reynell, Bayley, Språk 6-16
- Psykologer: bruk av Nepsy

PENSUM

SAMLING 6:

TICSFORSTYRRELSER, TVANGSLIDELSER OG SCHIZOFRENI BRUKERPERSPEKTIVER OG BRUKERMEDVIRKNING

KUNNSKAP

- Ticsforstyrrelser: årsaker, symptomer, diagnoser, differensialdiagnostikk og komorbiditet, prognose
- Ticsforstyrrelser: kjennskap til behandlingsmetodene HRT, E/RP og medikamentell behandling
- Tvangslidelser: årsaker, symptomer, diagnoser, differensialdiagnostikk og komorbiditet, prognose
- Tvangslidelser: kjennskap til behandlingsmetoden E/RP og medikamentell behandling
- Schizofreni og psykoselidelser: grunnleggende kjennskap til tilstandsbildene på psykosespekteret med fokus på kognitive funksjonsvansker forbundet med disse
- Brukerperspektiver og brukermidvirkning: kjennskap til aggregerte erfaringer fra brukerforeninger og talspersoner for brukergrupper

FERDIGHETER

- Kunne stille eller medvirke til å stille diagnose på ticsforstyrrelser og tvangslidelser
- Foreta adekvate undersøkelser av kognitive funksjonsvansker hos pasienter med disse lidelsene
- Kunne undersøke pasienter med symptomer på disse lidelsene med metoder som er egnet til å avdekke annen nevrorelatert problematikk
- Kunne bistå pasienten i henvisning til adekvat behandlingstilbud

GENERELL KOMPETANSE

- Utrede barn og unge med tics og tvang og utforme en behandlingsplan for disse pasientene
- Foreta kartlegging av kognitive funksjonsvansker ved psykoseforstyrrelser

PROGRAM

DAG 1 - ÅPEN KURSDAG

«Tourette syndrom, tvangslidelse og schizofreni i nevroperspektiv»

DAG 2 – LUKKET KURSDAG: BRUKERPERSPEKTIVER OG BRUKERMEDVIRKNING

Tverrfaglig gruppesamling

- Innlegg fra ungdom og pårørende med nevrouviklingsforstyrrelse
- Innlegg fra brukerforeningene: ADHD Norge, Autismeforeningen
- Innlegg fra Forandringsfabrikken / proffene

Profesjonsgruppesamling

- Drøfting: hvordan kan vi legge til rette for brukerperspektiver og brukermidvirkning i egen praksis?

PENSUM

SAMLING 7 – ERVERVEDE HJERNESKADER, EPILEPSI, GENETISKE SYNDROMER OG RUSRELATERTE SKADER

KUNNSKAP

- Ervervede hjerneskader hos barn: hvilke type skader kan oppstå, hvilke vansker og symptomer er forbundet med ulike ervervede hjerneskader, hvordan forholde seg til komorbide tilstander og følgetilstander, prognose og behov for langtidsoppfølging
- Ervervede hjerneskader hos barn: rollefordeling knyttet til utredning og forløpsvurdering mellom BUP / habilitering og andre sentrale spesialisthelsetjenester (f.eks. Sunnaas, lokale sykehusavdelinger, spesialiserte tilbud i ulike regioner), behandlings- og tiltaksbehov (evidens, klinisk erfaring og kalibrert praksis)
- Ervervede hjerneskader hos barn: fysiske og medisinskfaglige perspektiver: smerter, lammelser, utmattelse/fatigue andre medisinske forhold
- Epilepsi: ulike typer epilepsi, diagnostikk, ledsagende vansker og forstyrrelser av funksjon, prognose og betydning for barnets utvikling og funksjon over tid
- Epilepsi: komorbiditet med ulike nevrouviklingsforstyrrelser og behov for parallelle vurderinger over et bredt diagnostisk spekter, differensialdiagnostikk
- Epilepsi: prinsipper for utredning, behandling og tiltak – spesifikk utredning av epilepsi og parallell vurdering av nevrouviklingsforstyrrelser, parallell behandling og tiltak for epilepsi og andre påviste tilstander
- Medfødte russkader: forekomst i befolkningen, ulike skademekanismer, symptomer og tegn, prognose, kognitiv funksjonsforstyrrelse forbundet med russkader, differensialdiagnostikk og komorbiditet, prinsipper for utredning, behandling og tiltak
- Medfødte russkader som årsaksdiagnose og forholdet til nevrouviklingsforstyrrelsene som symptomdiagnoser, behovet for parallell utredning på begge nivå
- Medfødte russkader: etiske og praktiske problemstillinger knyttet til å spørre om, undersøke og snakke med pasient og foresatte om mulige russkader
- Medfødte russkader: komplekse og vanskelig kategoriserbare symptombilder som står i fare for å ikke bli fanget opp av hjelpeapparatet, kjennskap til diagnosesystem for FASD-spektertilstander, bruk av nevropsykologisk testmetodikk i utredning
- Genetiske syndromer og tilstander forbundet med nevrouviklingsforstyrrelser: de hyppigste og mest aktuelle genetisk betingede tilstandene, kjennetegn, indikasjoner for utredning, metoder for undersøkelse og diagnostikk, spesifikke metoder for behandling forbundet med de ulike tilstandene
- Genetiske syndromer og tilstander forbundet med nevrouviklingsforstyrrelser: vanlige genetiske syndromer, sjeldne genetiske avvik uten navn og spontane mutasjoner, forholdet til forsinkelse og avvik i barnets utvikling

FERDIGHETER

- Kunne gjenkjenne symptomer på disse tilstandsbildene og henvise til relevant instans for utredning
- Kunne utrede og diagnostisere komorbide og samtidige tilstander innen nevrouviklingsspekteret og iverksette tiltak og behandling parallelt med spesialisert utredning i tredjelinjetjenesten

- Følge opp barn med disse tilstandsbildene over tid, og kunne møte behovet for regelmessig og planlagt kontroll og evaluering av tiltaksbehov gjennom hele utviklingsforløpet
- Kunne veilede foreldre, skole og andre relevante instanser og nærpersoner og kunne integrere kunnskapen om disse tilstandsbildene i den veiledningen som gis
- Kunne bidra i utforming og gjennomføring av behandling eller tiltak i sin arbeidskontekst
- Kunne bidra på systemnivå i egen arbeidskontekst til å utforme mer spesialiserte og spissede utrednings- og behandlingstilbud til komplekse og multimorbide tilstandsbilder
- Kunne videreformidle kunnskap i egen instans om disse tilstandene
- Kunne gjenkjenne epileptiske anfall, kartlegge tilleggsvansker og nedsettelse av funksjon mellom anfall
- Kunne gjenkjenne mulige tegn på medfødt rus-skade og kommunisere med pasient og pårørende om dette, utrede og henvise til relevante instanser for videre undersøkelse og behandling
- Kunne henvise til årsaksdiagnostisk vurdering (rus-skader, genetiske syndromer og avvik) og kjenne indikasjoner for at dette skal gjøres

GENERELL KOMPETANSE

- Kjennskap til de vanligste tilstandsbildene med kjent hjerneorganisk / genetisk avvik eller skade som rammer barn og unge, og kunnskap om utrednings- og behandlingstilbud som kan iverksettes

PROGRAM

DAG 1 - ÅPEN KURSDAG

«Ervervede hjerneskader, epilepsi og rusrelaterte skader»

DAG 2 – LUKKET KURSDAG

Undervisning i tverrfaglig gruppe

- Ervervede hjerneskader
- Rusrelaterte skader

DAG 3 – LUKKET KURSDAG

Undervisning i tverrfaglig gruppe

- Epilepsi
- Syndromer og genetiske tilstander

Profesjonsgruppesamling

- Behandling og tiltak ved komplekse tilstander med kjent hjerneorganisk grunnlag – drøfting av dette ut fra egen profesjons rolle, kompetanse og ansvarsområde

PENSUM

SAMLING 8 – BEHANDLING OG TILTAK VED NEVROUTVIKLINGSFORSTYRRELSER

KUNNSKAP

- Kunnskapsbasert praksis: historikk og aktuell forståelse av modellen
- Evidensbaserte behandlingsprogrammer med relevans for pasientgruppen
- Evidensbaserte tiltak i barnehage og skole
- Prinsipper for foreldreveiledning og status i forskningsfeltet
- Psykoterapiens rolle for pasientgruppen
- Samfunnets støtteordninger for pasientgruppen

FERDIGHETER

- Utarbeide kasusformulering og behandlingsplan i tråd med prinsipper for kunnskapsbasert praksis
- Kunne kritisk vurdere ulike utrednings- og behandlingstilnærminger innenfor rammen av kunnskapsbasert praksis
- Kunne utføre varierte tiltak / behandlingsintervensjoner alene eller i samarbeid med andre fagpersoner

GENERELL KOMPETANSE

- Kunne tilby barn og unge med nevrou utviklingsforstyrrelser virksom og forsvarlig hjelp innenfor rammen av kunnskapsbasert praksis

PROGRAM

DAG 1 – ÅPEN KURSDAG

- «Behandling og tiltak ved nevrou utviklingsforstyrrelser»

DAG 2 OG 3 – KULLSAMLING

- Fremlegg av eget prosjekt i tverrfaglig gruppe
- Avslutning av utdanningen med utstedelse av dokumentasjon på fullført utdanning
- Avslutningsmiddag

PENSUM